

Rafel Crespí i Ramis

Breu homenatge a Mn. Alcover i a les rondaies

Això era i no era bon viatge faci la cadenera, per a vosaltres un almud i per a mi una barcella.

I heu de pensar i creure, i creure i pensar, que quan el Bon Jesús i sant Pere ja no anaven pel món, ni les pedres parlaven del tot, com els animals ara, hi havia un canonge grassonet i rodanxó, de còrpora una mica feixuga, la llengua tan falaguera que, encara no l'havia pensada, com jas!, ja l'havia envergada; amb el genió curt ferm, de manera que no mirava prim a l'hora de moure raons i tant li era afuar-se a un vicari de llogaret com repicar les soletes a tot un senyoràs com era el president de la Mancomunitat Catalana. Però, segurament, sant Pere, a les portes del cel, li va mirar dins el sarró, i entre tant de fardatge d'obres bones hi va trobar aquella mica de xacra, i ho degué trobar com un perdonable pecat venial.

Perquè, heu de pensar i creure que, encara que tenia aquell caparrot com una carabassa de Muro, podeu comptar que no n'hi va néixer cap, de pèl de beneït, sinó tot el contrari, tallava un cabell a l'aire i primer acabava sa feina que sa feineguera.

De ben jovenet, com si se li hagués aparegut n'Estel d'Or per devers una cabana de roter de Santa Cirga, quedà embruixat per les paraules; i tot d'una que les seves sacres obligacions li ho permetien ja era partit, cametes me valguin, a córrer món, per amunt i per avall, cerca qui te cerca paraules, per davall les pedres i tot, en cercava. Li agrada-

ven totes, les cantelludes, les gruixades, les primes, les enceses com un dobler de mistos, les toves, les pies, les vellutades i fins i tot algunes que no passaven ben bé per la censura eclesiàstica. Totes les arreplegava, com si les volgués estendre damunt uns canyissos, com un sequer de figues o enfilades a una cordella, tot conformant una rondalla.

Vivia a Cal Bisbe, a Ciutat. De tant en tant, anava a Santa Cirga a veure sa Mareta, que era una dona vella, i començava a arrossegar els morros pel terra. Ja vos ho podeu imaginar com li espirejaven els ulls quan el veia comparèixer per la clastra!

— I què fas, Toniet —li deia sa mare...

— Jesús, i què he de fer? Molta feina, com sempre.

I després de passar una mica la llesca per les seves obligacions, per demanar-li com es trobava el Sr. Bisbe i si li havia agradat aquell potet de confitura que li havia enviat per una parenta llunyana que, prima de salut, havia d'anar a Ciutat a veure el metge, s'asseien a la taula i sa mare ja era partida a treure-li un

arròs ben grogós i llavors uns escaldums de pollastre que només de sentir-ne l'oloreta haurien resuscitat un mort. I venga bones tallades, una cullerada darrere l'altra, tot s'ho acabaven. I tornaven a asseure's devora el foc.

— Toni, i que no hauríem de passar el rosari.

— Sí, mumareta, ja hi som. Primer misteri de goig: l'Anunciació del Senyor... Pare nostre vos qui estau en el cel...

— I ara, mumareta, que no em contaríeu una rondalla?

— Ai! Toniet, encara vas de rondalles?, més valdria que deixassis fer tots aquests coverbos de vells. Que no en tens a bastament! Mira que fa d'anys que en tresques!

— Idò, què em de fer, mumare? Qualque cosa hem de fer en aquesta vida! No, i no sabeu sa darrera. Ara les enllestesc per publicar-les totes, només me'n falten tres o quatre per acabar-los de fer ses piules.

— Ai! Toniet, més valdria que no perdessis tant de temps i que reassassis un poc per mi, ara no veus que m'hauré de consumir en es purgatori?

— No passeu ànsia mumare, que en duc algun d'avançat, de pare-nostre i gloriapatri.

— No siguis toixarrut, saps bé que mai no basten. Saps que mira de prim sant Pere quan et fa passar pel forat! No n'hi passa cap per malla. A més, per a què et servirà escriure tot això si ningú sap llegir i tots es vells la saben de memòria?

— Però me'n contareu una o no, avui?

I aquella doneta, bé per satisfer l'amor de mare, per no sentir-lo escainar pus, o perquè tornàs prest a Santa Cirga a veure-la, ja

era partida a sucuar-se els alls de la memòria i...

— Això era un Tit i una Tita...

I mossèn Alcover se n'anava més satisfet que si hagués anat a un sarau ben vitenc, amb ball encès, o que si el rei li hagués omplert la sotana de sarrons de dobles de vint.

Quan les va tenir totes ben endiumenjades i amb les piules fetes, ja ben passades per la pedra, li'n sortiren vint-i-quatre toms ben polits.

I heu de pensar i creure que mossèn Alcover quan va haver fet una màrfega ben grossa d'obres ben fetes i havia trescat amunt i avall, com si cercàs la flor romània o l'amor de les tres taronges, i tengué tota una calaixera ben plena de mots, li arribà l'hora d'entregar l'ànima a Déu i així ho va fer com a bon cristià.

Al cap d'un temps, no gaire anys més tard, aquesta terra seva que tant va estimar va ser afectada d'un terrabastall tan gros que gairebé va fer ull. Va ser pitjor que si hi haguessin amollat un exèrcit de dimonions, dimoniatxos, dimoniarros, serps de set caps, gegants famolencs, fades orbes, madrastrès malignes i bruixots sense seny. Ho deixaren tot ben capolat i les paraules que tant havia estimat mossèn Alcover foren malmenades ferm. Podeu comptar que n'hi hagué de plors i desgràcies i estirades de cabells. Tanta sort que no cremaren la calaixera i aquelles rondalles que el canonge havia a tresorats romangueren mig amagades i esquivades dins un calaix o en un racó de la biblioteca. I no hi valgueren Joanets, ni Peres, encara que fossin grins, o beneïts, o de sa Butza; ni els sabers del metge Ganyot; ni tan sols tots els Bernadets, tots fills de rei, per combatre aquella malura. I a mossèn Alcover, que ho

mirava des del cel, li queia la lla-grimeta. Un dia, trobà sant Pere i li escometé:

— Sant Pere, i que no hauríeu vista mumare com s'és entrada en el cel? És que és tan gran i hi ha tanta gent que encara no mos hem encontrats.

— Me sap molt de greu, Toniet, però ta mare encara caplleva pes purgatori, ja és a punt de ser redimida del tot.

— Ja ho val. Si hagués resat un parell més de novenes. Bé, lo que haja estat siga estat! Digau-li, i per ventura li servirà de consol, que tanta sort que vaig arreplegar totes aquelles paraules i tantes i tantes rondalles. Avui en dia són s'única font on es nostres infants poden llegir en sa llengua que vaig estimar tant.

I heu de creure i pensar, pensar i creure, que les padrines, com la meva, quan anaven a Lluç duïen als nètets unes cintes de la Mare de Déu i un llibre de rondalles; i als vespres d'hivern, a la camilla, els llegien aquelles aventures que els poblaven la imaginació de princeses encantades; jaies xalocs i bigalots; reis Murterars de França; filles del sol i de la lluna; de personatges amb mitja unça de malícia, com en Gostí lladre i d'altres, o com n'Espardenyeta, plens de tendresa. Eren uns temps en què només hi havia televisió en blanc i negre, amb una programació escassa, i els nostres herois —el locomotero, el capitàn Tan, na Valentia i el Tio Aquies— només ens sortien un pic a la setmana a l'encontre. Mitja horeta escassa i floris!

I a vegades, a l'escola, com qui fa un miracle, després de recitar les taules, monòtonament i avorrida, després d'haver copiat deu vegades la màxima il·lustrativa i moral: «Piedra suelta no tiene vuelta»; després d'haver escrit

una tirallonga de números *decimales, quebrados, romanos*, i d'haver cantat cançons de «montañas nevadas i banderas al viento», «camaradas, a ti capitán San Fernando» i un poc de «cara al sol», només llavors, si al mestre li venia de bri, llegia —la classe en silenci, les mosques fent esses orbitals per l'atmosfera— una rondalla. I en podeu veure d'esclafits i rialles quan parlava de dimonions i dimoniets i dimoniarros.

I quan s'estrevengué que aquella plaga de serp de set caps s'havia esvaït, per mort natural i de vellesa, i semblava que les rondalles cobrarien de nou l'esplendor, vengué un brau que li deien progrès i dugué televisions en color i dibuixos animats japonesos, innocus primer, com Heidi o Marco, però llavors vengué l'allau d'estil *manga*. I n'hi havia, d'un vent o d'un altre, dues o tres

hores cada dia i ningú no estava per contar rondalles ni tampoc per sentir-ne.

I a l'escola també havien caigut una mica en desgràcia. «La lluna i la pruna» havien substituït el «Cara al sol»; i en «Joan petit quan balla», tants «camaradas» que restaren en peu, palplantats i orfes. I les mosques no volaven ja per las «montañas nevadas», sinó que ho feien per la llum; però les pobres rondalles no acabaven d'alçar l'ull perquè no eren canònicament ortogràfiques i podien dur a confusions... I ja n'hi havia de més, de confusions i d'òrbites esguerrades. I a més a més, tant el vocabulari ric i l'estètica de les rondalles estaven molt allunyats d'aquelles pautes, mediocres i trepidants, que marcaven els Son gokús i altres herbes per l'estil. I bé que ho provaven de cercar una sortida per perpetuar aquest tresor: a

través de còmics, que no acabaven de fer el pes i feien arrufar el nas als essencialistes més purs; a través de cassets, i altres invents més moderns.

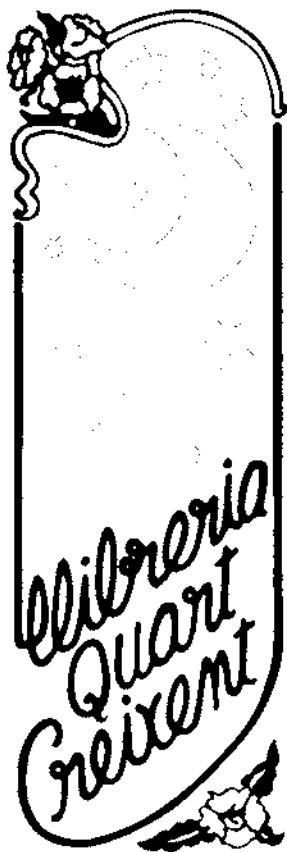
Dues generacions gairebé sense rondalles (bé, algunes temptatives sí que n'hi ha hagudes) fins que aquesta bona gent de BLOCK mèdia va tenir la pensada de fer-les passar pel sedàs de la tecnologia més moderna. Primer va ser *L'amor de les tres taronges*, que va tenir un èxit i una molt bona acceptació entre els joves. I avui és *Es Tit i sa Tita i dues rondalles més*. Sols ens queda restar-hi bocabadats i que prest tornin amb una altra rondalla per sortir de l'encanteri en què ens han mig embruixat. I així sia i per molts d'anys, i si no som vius serem morts i si no serem morts serem vius i que ens vegem en el cel tots plegats, amèn. ♦

TALLER GRÀFIC RAMON

gremi forners, 18
(polígon son castelló)
tel. 971 919 000
fax 971 919 001
07009 palma - mallorca

e-mail: grafic@tgramon.com
www.tgramon.com

 Treballs
d'alta qualitat

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)